

РЕЦЕНЦІЇ

DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2023.1.63>**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ БОРОВИКА АНДРІЯ ВОЛОДИМИРОВИЧА ТА БАРЧУКА ВІКТОРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА «АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ОХОРОНИ ЛІСОВОГО ФОНДУ В УКРАЇНІ»¹****Віхляєв М. Ю.,**

доктор юридичних наук, професор

Відповідно до статті 89 Лісового кодексу України охорону і захист лісів, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України, здійснюють працівники державної лісової охорони, загальна чисельність яких становить 17 тис. осіб, з них, на рівні лісництв, майже 14 тис. працівників беруть безпосередню участь у щоденній лісоохоронній роботі та здійснюють інші заходи, спрямовані на збереження, розширене відтворення, невиснажливе використання лісових ресурсів і об'єктів тваринного світу. Працівники державної лісової охорони здійснюють охорону і захист лісів від пожеж, незаконних рубок, захист від шкідників та хвороб у межах існуючого законодавчого поля – основні завдання та повноваження працівників державної лісової охорони визначені статтями 90–92 Лісового кодексу України та Положенням про державну лісову охорону, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 № 976.

Основними причинами виникнення проблем у лісовій сфері є недосконалість системи управління та розвитку лісового господарства, відсутність правових та економічних механізмів, стимулювання запровадження природозберігаючих технологій, недосконалість податкової бази, а також нечіткість визначення правового статусу щодо управління землями під полежащими лісовими смугами. За таких умов перегляд та уточнення засад організації та сутності реалізації адміністративно-правового механізму охорони лісового фонду в Україні як інструменту втілення в правореалізацію публічною адміністрацією конкретних заходів щодо забезпечення схоронності усіх лісових територій України, які характеризуються відповідним біотопом та біоценозом для лісового покриву Землі або призначені для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів.

рени лісового фонду в Україні як інструменту втілення в правореалізацію публічною адміністрацією конкретних заходів щодо забезпечення схоронності усіх лісових територій України, які характеризуються відповідним біотопом та біоценозом для лісового покриву Землі або призначені для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів безумовно є актуальною проблематикою для наукових пошуків.

Все викладене свідчить про актуальність монографії Боровика А.В. та Барчука В.О. «Адміністративно-правовий механізм охорони лісового фонду в Україні».

Робота складається з вступу, 3 розділів, які містять 9 підрозділів, висновків та списку використаних джерел.

У монографії авторами здійснено перегляд та уточнено засади організації та сутність реалізації адміністративно-правового механізму охорони лісового фонду в Україні як інструменту втілення в правореалізацію публічною адміністрацією конкретних заходів щодо забезпечення схоронності усіх лісових територій України, які характеризуються відповідним біотопом та біоценозом для лісового покриву Землі або призначені для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів.

У роботі враховано положення як національного, так і європейського законодавства, проаналізовано теоретичний та практичний матеріал, що стосується тематики роботи, а також висловлено власну думку, що репрезентує описувану авторами наукову проблему.

Авторами у монографії сформовано систему функцій адміністративно-правового механізму охорони лісового фонду в Україні

¹ Адміністративно-правовий механізм охорони лісового фонду в Україні: монографія / А. В. Боровик, В. О. Барчук. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2022. 260 с.

до числа яких віднесено: а) забезпечення узгодження його складових елементів між собою, у тому числі у випадку розвитку (оптимізації) одного із них; б) розв'язання проблем, що негативно впливають на процес підтримання лісових територій України (яким є характерний відповідний біотоп та біоценоз для лісового покриву Землі) у стані збалансованого лісокористування та відповідального ставлення до лісової екосистеми; в) реалізація відносин охоронного характеру щодо складових лісового фонду в Україні; г) розвиток інноваційної діяльності, пов'язаної зі здійсненням системи заходів охоронного характеру щодо складових лісового фонду в Україні.

Також авторами надано теоретичне обґрунтування необхідності розрізнення в контексті порушення законодавства у сфері лісового господарства України особливостей адміністративно-правового механізму охорони від захисту лісового фонду в Україні, оскільки адміністративно-правовий механізм охорони стосується виявлення факту адміністративного правопорушення та його фіксації, а адміністративно-правовий механізм захисту – процедури притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності. Представлено теоретичні узагальнення щодо адміністративних процедур у сферах охорони лісу, охорони земель лісового фонду, контролю за охороною лісу та вирішення спорів у цій сфері як такі, що пов'язані з гарантуванням здійснення зобов'язань публічної адміністрації забезпечити схоронність лісового фонду в Україні.

Окремо заслуговують на увагу твердження авторів, що «де-юре» лісовий фонд України складається з усіх лісових територій України, які характеризуються відповідним біотопом та біоценозом для лісового покриву Землі або призначені для ведення лісового господарства та використання лісових ресурсів. Однак попри те, що Лісовий кодекс України містить вказівку про те, що лісовий фонд складається з усіх лісів України як типу природних комплексів (екосистема), проте уточнення, що такими є тільки ті, що мають юридичний статус лісу немає. А це означає, що необліковані та самосійні ліси згідно з положеннями лісового законодавства не вхо-

дять до складу лісового фонду України, що є логічним, однак не припустимим для цивілізованої країни. Тому «де-факто» його склад формують як обліковані ліси у вигляді лісових ділянок й земельних лісових ділянок, так і не обліковані в тому числі самосійні ліси; як ті, що зазнають різноманітного втручання з боку власників лісів, лісокористувачів та громадян, так і ті, що тривалий час убезпеченні від людського впливу. Зазначене репрезентує факт необхідності внесення змін та доповнень до Лісового кодексу України в частині визначення поняття лісового фонду України, а також врегулювання питання про його склад, адже уся лісова територія України (за наявності біотопу та біоценозу характерних для лісового покриву Землі) повинна мати юридичний статус лісу, оскільки під охороною держави має знаходитись вся лісова екосистема України (підрозділ 1.1).

Доречною є також висвітлена у монографії позиція авторів, що Верховна Рада України та Президент України як суб'єкти адміністративно-правової охорони лісового фонду України структурно не входять до обсягу досліджуваної публічної адміністрації, адже наділені окремими повноваженнями щодо забезпечення управлінського впливу щодо усіх сфер суспільної життєдіяльності, результати якого є підґрунтям для належної діяльності як публічної адміністрації, що відповідає за порядок організації, так і публічної адміністрації, яка відповідає за реалізацію заходів забезпечення схоронності лісового фонду в Україні. Хоча дане твердження може бути дискусійним, адже у межах наукових кіл вже є достатньо обґрунтувань приналежності даних суб'єктів до особливих представників публічної адміністрації (підрозділ 2.1).

Заслуговує на увагу висновок авторів, що розвиток адміністративного законодавства в частині удосконалення адміністративно-правового механізму охорони лісового фонду в Україні має бути забезпечений реалізацією правотворчих повноважень суб'єктів законодавчої та виконавчої влади, що наділені можливістю використання такої форми адміністративної діяльності спрямуванням у векторі двох напрямів: по-перше, виведення діяльності щодо охорони лісів із другорядних

позицій державної лісової політики України до основної (шляхом розроблення та прийняття Концепції забезпечення схоронності лісового фонду в Україні); по-друге, оптимізації окремих адміністративних норм Лісового Кодексу України (ч. 3 ст. 1; ч. 1 ст. 22; ч. 1 ст. 55-1), Кодексу України про адміністративні правопорушення (ст. 49; ст. 63–76; ст. 188-5) та деяких інших нормативно-правових актів, у тому числі з ведення лісового господарства, в аспекті комплексного вирішення проблемних питань реалізації адміністративно-правового механізму охорони лісового фонду в Україні.

Таким чином монографія «Адміністративно-правовий механізм охорони лісового фонду в Україні», підготовлена кандидатом юридичних наук, професором Андрієм Боровиком та доктором філософії в галузі права Віктором Барчуком становить безсумнівну цінність для науки адміністративного права та буде корисна для вчених, аспірантів, слухачів магістратури закладів вищої освіти юридичного профілю, а також для всіх осіб, які цікавляться питаннями адміністративно-правового механізму охорони лісового фонду в Україні.